

Sygn. akt I C 794/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2014r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący : S.S.O. Grażyna Lipianin

Protokolant : **st. sekr. sądowy Jolanta Lisiowska**

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014r. na rozprawie

sprawy z powództwa

Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

przeciwko

A. O. (1)

o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda Towarzystwa (...) Spółka Akcyjnaz siedzibą w W.umowę darowizny z dnia 13 października 2010r., sporządzoną w Kancelarii Notarialnej w L.przed notariuszem R. F.Rep. A Nr (...), zawartą pomiędzy A. O. (2)a A. O. (1), udziału 1/2 części we współwłasności nieruchomości zabudowanej, położonej w O.(...), Gmina S., powiat (...), województwo (...), stanowiącej działkę gruntu oznaczoną w ewidencji gruntów numerem (...)o powierzchni 1.065m2, dla której Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...) - w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wobec A. O. (2), wynikających z wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 25 maja 2012r. sygn. akt I C 687/11, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2012r. i wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 19 września 2013r. sygn. akt I C 876/12, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 12 listopada 2013r.;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 10.417zł (dziesięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 794/12

UZASADNIENIE

W pozwie z 3 października 2012r. (data wpływu) wniesionym przeciwko (...) Spółka Akcyjnaz siedzibą w W.wnosiło o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy z 13 października 2010r., sporządzonej w Kancelarii Notarialnej w L., przed notariuszem R. F.Rep. A Nr (...), zawartej pomiędzy A. O. (2)a A. O. (1), darowizny udziału 1/2 części zabudowanej nieruchomości, stanowiącej działkę gruntu nr (...)o powierzchni 1.065 m2, położonej w O.gmina S.- w celu zaspokojenia wierzytelności powoda z wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 25 maja 2012r. w sprawie I C 687/11. Wnosiło również o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pозew z uzasadnieniem k. 2-4).

W piśmie z 28 listopada pełnomocnik powoda rozszerzył dodatkowo żądanie pozwu przez wskazanie dodatkowych wierzytelności w kwocie 91.016,27zł z ustawowymi odsetkami od 5 maja 2012r. do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu w kwocie 8.168zł, przysługujących powodowi z mocy wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 19 września 2013r. w sprawie I C 876/12 wobec dłużnika A. O. (2) (pismo k. 98-99).

Pozwana wnosila o oddalenie powództwa. Podnosiła, że od lat pozostaje w separacji z mężem. Nie miała świadomości, że darowizna jest krzywdząca dla wierzyciela, a nadto nieruchomości stanowiąca przedmiot darowizny, przed datą wypadku męża pozwanej stanowiła jej własność (protokół rozprawy k.79).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana 30 maja 1997r. jako darowiznę od rodziców K. i S. B. otrzymała niezabudowane nieruchomości położone we wsi O., gmina S. (wypis aktu notarialnego k. 83-84).

Działka nr (...) została przekształcona w działki budowlane (projekt podziału działki nr (...) k. 85, szkic k. 86, decyzja k. 87).

W październiku 2001r. A. O. (2) stał się współwłaścicielem niezabudowanej działki z mocy darowizny od żony.

Budowa rozpoczęli małżonkowie w 2002r. i ukończyli w 2004r. Pozwana sprzedała trzy wydzielone działki i środki przeznaczyła na budowę domu. Pracowała fizycznie w chłodni. Jej zarobki też były przeznaczane na wydatki budowlane. Pomagali rodzice pozwanej. A. O. (2) podejmował prace dorywcze. Wspólnie mieszkali w wybudowanym domu (zeznania pozwanej k. 79-80 i 114v).

A. O. (2) w dniu 20 maja 2006r. kierował pojazdem marki B. o nr rej. (...) w stanie nietrzeźwości. Przekroczył dozwoloną prędkość o ponad 40 km i doprowadził do czołowego zderzenia z jadącym prawidłowo pojazdem marki F. (...) o nr rej. (...), kierowanym przez S. S.. W wyniku wypadku S. S. poniósł śmierć, a pasażerowie pojazdu marki F. (...) małoletni M. C. i A. K. doznali ciężkich obrażeń.

21 czerwca 2007r. A. O. (2)przepisał na żonę swój udział w nieruchomości nr (...) (wypis aktu notarialnego k. 88-89).

9 stycznia 2009r. A. O. (1)ponownie przepisała udział do 1/2 części nieruchomości nr (...) mężowi (wypis aktu notarialnego k. 90-91).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublinie IV Wydział Karny z 5 maja 2010r. w sprawie IV K 534/09 A. O. (2) uznany został za winnego czynu z art. 177 § 2 kk w zw. z art. 177 § 1 kk i w zw. z art. 178 § 1 kk i skazany na karę 5 lat pozbawienia wolności. Zasadzono nawiązkę na rzecz A. K. (wyrok k. 23-24).

Wyrokiem z 1 października 2010r. Sąd Okręgowy w Lublinie V Wydział Karny sygn. akt V Ka 665/10 na skutek apelacji prokuratora i obrońcy oskarżonego zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (wyrok k. 25).

Wkrótce po wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie w sprawie karnej 13 października 2010r. A. O. (2)przeniósł umową darowizny zawartej przed notariuszem R. F.w Kancelarii Notarialnej w L.Rep. A nr (...)na rzecz swojej żony A. O. (1)udział 1/2 część we współwłasności nieruchomości zabudowanej, położonej w O., gmina S.o powierzchni 1.065 m kw, dla której Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku prowadzi księgę wieczystą Kw LU (...). Wartość darowizny strony określiły na 100.000zł (wypis aktu notarialnego k. 14-15).

Pozwana wspólnie z żoną brata A. O. (2) E. O. prowadziła działalność gospodarczą - (...) gazowy. Zajmowały się sprzedażą gazu do samochodów. Zbyła swój udział za kwotę 140.000zł i przekazała mężowi 80.000zł, które on rozdysponował. Potem jeszcze wysyłała mu paczki do aresztu, w którym przebywał po wypadku od maja 2006r. do lutego 2007r. Zwolniony został z powodu złego stanu zdrowia. Orzeczoną karę pozbawienia wolności odbywał od końca 2010r. do grudnia 2012r.

A. O. (1) jest aktualnie właścicielką całej nieruchomości (treść księgi wieczystej k. 16-19). W 2012r. dom z działką wystawiła do sprzedaży za ceną 850.000zł (zdjęcia k. 28-31). Byli chętni na kwotę 400.000zł (zeznania powódki k. 79v-80).

A. O. (1) i A. O. (2) związek małżeński zawarli 6 lipca 1996r. Mają syna K. ur. (...) W październiku 2008r. A. O. (1) wystąpiła z pozwem o rozwód bez orzekania o winie w sprawie III C 3191/08 Sądu Okręgowego w Lublinie. Postępowanie zostało umorzone. Ponownie o rozwód wystąpiła w 2012r. Małżeństwo zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z 22 marca 2013r. w sprawie III C 2767/12 z winy A. O. (2) (odpis wyroku k. 92).

A. O. (1) leczy się z powodu nerwicy. Małżonkowie od lat mieli konflikty. A. O. (2) nadużywał alkoholu. Niewiele pomagał w domu. Podejmował prace dorywcze (karta informacyjna k. 93, zaświadczenia lekarskie k. 94, zeznania świadków: E. O. k. 112v-113, A. O. (2) k. 113-113v, A. M. k. 113v, L. B. k. 113v-114, S. W. k. 114).

Powodowi przysługuje wobec A. O. (2) wierzytelność w kwocie 146.159,67zł z odsetkami ustawowymi od 4 sierpnia 2011r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu w kwocie 10.925zł, stwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie I Wydział Cywilny z 25 maja 2012r. w sprawie I C 687/11, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności postanowieniem z 8 sierpnia 2012r. (odpis wyroku k. 20, postanowienie k. 21-22) oraz wierzytelność w kwocie 91.016,27zł z odsetkami ustawowymi od 5 maja 2012r. do dnia zapłaty z kosztami procesu w kwocie 8.168zł, stwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie I Wydział Cywilny z 19 września 2013r. w sprawie I C 876/12, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w Lublinie z 12 listopada 2013r. (wyrok k. 101, postanowienie k. 100 i 102, pozew k. 103-104).

A. O. (2) nie ma żadnego majątku. Otrzymuje od 2007r. rentę w kwocie 500zł miesięcznie. Jest zobowiązany do alimentowania syna w tej samej wysokości. W 2012r. przeszedł zawał i od tego czasu nie pije alkoholu (zeznanie A. O. (2) k. 113-113v).

A. O. (2) mieszka nadal w O.. Zajmuje parter domu, a pozwana z synem zajmuje piętro.

Z chwilą uprawomocnienia się wyroku skazującego A. O. (2) zdawał sobie sprawę, że będzie musiał zaspokoić roszczenia osób poszkodowanych w wypadku, wynikające z cywilnej odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych. W dacie dokonania darowizny winien, co najmniej przewidywać ewentualne pokrzywdzenie wierzycieli.

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody.

Dowody z dokumentów nie były kwestionowane przez strony. Nie budziły również wątpliwości Sądu i z tych też względów zostały uznane za wiarygodne.

Zeznania świadków i samej pozwanej Sąd uznał za wiarygodne w części, gdzie są zgodne z pozostałymi dowodami. Umniejszają oni udział A. O. (2) w budowie domu, co można wytłumaczyć zrozumieniem trudnej sytuacji A. O. (1) i A. O. (2), wynikającej z konieczności poniesienia przez A. O. (2) odpowiedzialności finansowej za skutki wypadku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Konieczne jest rozważenie przesłanek z art. 527 § 1 kc, w świetle którego, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Warunkami uznania czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela są:

- pokrzywdzenie wierzyciela, jeżeli wskutek czynności prawnej osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową;
- działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli;
- wiedza lub możliwość – przy zachowaniu należytej staranności dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią.

Ciężar udowodnienia tych przesłanek spoczywa na wierzycielu.

Z pokrzywdzeniem wierzyciela mamy do czynienia, gdy wskutek czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (art. 527 § 2 kc).

Dłużnik jest niewypłacalny, gdy cały jego majątek nie wystarcza na pokrycie długów. Niewypłacalność musi istnieć realnie. Jest to przykładowo taki stan majątkowy dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzyciela. Niewypłacalność w „wyższym stopniu” zachodzić będzie wówczas, gdy dojdzie do powiększenia niewypłacalności. Oceny czy czynność prawna krzywdzi wierzyciela, dokonuje się nie według stanu dokonania czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia (wyrok SN z 22 marca 2001r., sygn. akt V CKN 280/00, Lex nr 52793).

Warunkiem zaskarżenia czynności jest także uzyskanie korzyści majątkowej przez osobę trzecią.

Kolejną przesłanką skargi pauliańskiej jest ustalenie, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Wystarczy świadomość dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować dla wierzycieli niemożność zaspokojenia się. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania czynności prawnej. Zamiar pokrzywdzenia wierzyciela i zła wiara dłużnika nie jest konieczna dla objęcia wierzyciela ochroną na podstawie art. 527 k.c. i nast. (wyrok SA w Poznaniu z 19 września 2006r., sygn. akt I ACa 1021/05, LEX nr 298435). Wystarczy, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności.

Okoliczność, że osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, co ma miejsce w niniejszej sprawie, powoduje, że nie ma znaczenia – dla możliwości uznania czynności dłużnika za bezskuteczną – czy osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, że dokonując czynności prawnej, dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. Zatem osoba trzecia nie może bronić się, że nie wiedziała lub nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Nadto kodeks cywilny w art. 527 § 3 wprowadza domniemanie, że osoba będąca w bliskim stosunku dla dłużnika wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Darowanie przez dłużnika żonie udziału w nieruchomości powoduje, że znajduje zastosowanie art. 528 kc, który uwalnia powoda od obowiązku udowodniania, że osoby trzecie wiedziały albo przy zachowaniu należytej staranności mogły się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Pozwana jako żona dłużnika musiała mieć świadomość jego kłopotów i konieczności zapłaty odszkodowań osobom pokrzywdzonym w wypadku, spowodowanych przez A. O. (2), który prowadził pojazd będąc pod wpływem alkoholu.

Udział w nieruchomości uzyskała w drodze darowizny. Nie przekreśla tego fakt, że przekazała mężowi około 100.000zł na jego potrzeby. Gdyby uznać to za spłatę z nieruchomości wspólnej to i tak wartość darowizny zdecydowanie przewyższała 100.000zł wskazane w akcie notarialnym. Pozwana wystawiła nieruchomość do sprzedaży za 850.000zł (1/2 to ponad 400.000zł) i ofertę 400.000zł uważała za zbyt niską. Wobec uzyskania przez pozwaną korzyści majątkowej bezpłatnie nieistotne jest czy wiedziała albo przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528kc).

A. O. (2) jest dłużnikiem powoda (bezsporne).

Warunkiem uznania umowy mocą, której mąż pozwanej darował jej udział w nieruchomości za bezskuteczną w stosunku do powoda jest udowodnienie, że dłużnik stał się niewypłacalny albo niewypłacalny w wyższym stopniu i

działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Okoliczność ta nie budzi wątpliwości. A. O. (2) nie ma żadnego majątku, a renta w kwocie 500zł nie pozwoli na zaspokojenie wierzyciela, zwłaszcza, że w tej samej wysokości jest zobowiązany do alimentowania syna.

Przedmiotową umową darowizny A. O. (2) pozbył się jedyne wartościowego majątku, jaki posiadał. Nie ma innych nieruchomości ani ruchomości, z których mógłby zaspokoić się wierzyciel.

W ocenie Sądu podpisując umowę dłużnik zdawał sobie sprawę, że dokonanie tej czynności prawnej spowoduje niemożność zaspokojenia się wierzyciela z jego majątku.

Zatem Sąd uznał, że na skutek czynności prawnej z 13 października 2010r. doszło do pokrzywdzenia wierzyciela, bowiem dłużnik pozbył się jedyne wartościowego majątku, jaki posiadał.

Reasumując, zostały spełnione przesłanki pozwalające uznać za bezskuteczną wobec powoda czynność prawną w postaci umowy darowizny na podstawie, której pozwana nabyła udział w nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą Świdniku prowadzi księgę wieczystą Kw (...), któremu to powodowi przysługuje wobec dłużnika A. O. (2) wierzycielność z wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 25 maja 2012r. sygn.akt I C 687/11, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z 8 sierpnia 2012. i wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 19 września 2013r. sygn. akt I C 876/12, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z 12 listopada 2013r.

Sąd nie znalazł podstaw do oddalenia powództwa na zasadzie art. 5 kc. Dochodzenie zwrotu wypłaconych przez ubezpieczyciela kwot ofiarom wypadku, gdy sprawca był pod wpływem alkoholu nie stanowi nadużycia prawa. Wprawdzie nakład finansowy A. O. (1) na budowę domu był większy niż jej męża, gdyż działkę otrzymała od rodziców, pieniądze na budowę też pochodziły w części ze sprzedaży darowanej przez rodziców nieruchomości, pomagali w budowie braci pozwanej, ale nie wyłącza to okoliczności, że połowa domu z działką stanowiła własność A. O. (2) na podstawie decyzji małżonków.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu uzasadnia treść art. 98 § 1 kpc. Powód wygrał sprawę w całości. Uiszczył opłatę od pozwu w kwocie 5.000zł.

W toku procesu reprezentowany był przez adwokata, a więc poniósł koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600zł wraz z opłatą sądową od pełnomocnictwa w wysokości 17zł. Poniósł również koszty wynagrodzenia pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym 1.800zł (zażalenie k. 48, odpowiedź pozwanego na zażalenie k. 59-60).

Łącznie koszty procesu dla pozwanego wyniosły 10.417zł i ta kwota została zasądzona na zasadzie art. 98 kpc i § 6 pkt 6 oraz § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013, poz. 461).

Z tych względów na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.